

Ansvar och kemiska vapen

-En argumentationsanalys om kemiska vapen bör tolkas in i
Responsibility to Protect

Abstract

De kemiska vapenattackerna i Syrien har lett oss till att undra om det internationella samfundets ansvar att ingripa. Vi har därför undersökt om kemiska vapen bör tolkas in i de situationer där Responsibility to Protect kan tillämpas. Med hjälp av en argumentationsanalys har vi jämfört argumentationen om kemiska vapen med fyra brott som har antagits av FN att falla under kriterierna av situationer som kan sätta R2P i verkan. Det visades att kemiska vapen kunde tolkas in i två av dessa fyra brott: krigsbrott och brott mot mänskligheten. Vi har diskuterat utifrån teorin om rättfärdigt krig, med fokus på jus in bello, om just kemiska vapen borde tolkas in. Vi har dragit slutsatsen att kemiska vapen har hamnat i en subkategori till andra brott och måste lyftas upp till en principiell övergripande nivå för att specifikt tolkas in som ett eget brott på grund av dess obestridliga kränkning mot krigets lagar.

Nyckelord: Responsibility to Protect, Kemiska vapen, Krigsbrott, Brott mot mänskligheten, FN.

Antal ord: 10377.

Förkortningar

CWC - Chemical Weapons Convention

FN - Förenta nationerna

ICISS - International Commission on Intervention and State Sovereignty

OPCW - Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons

R2P - Responsibility to Protect

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
1.2 Metod	3
1.3 Material och avgränsning	5
1.4 Tidigare forskning.....	6
2. Teori	10
3. Empiri	13
3.1 Bakgrund.....	13
3.1.1 Den kemiska vapenattacken i Syrien	13
3.1.2 Responsibility to Protects utveckling	14
3.2 Responsibility to Protect.....	15
3.2.1 Large-scale loss of life.....	17
3.2.2 Etnisk rensning	19
3.3. Kemiska vapen.....	21
4. Analys	24
4.1 Kemiska vapen.....	24
4.1.1 Folkmord.....	25
4.1.2 Krigsbrott	26
4.1.3 Etnisk rensning	28
4.1.4 Brott mot mänskligheten	29
4.2 Resultat	31
5. Diskussion	32
5.1 Slutsats	34
Litteratur	35

1. Inledning

Efter de kemiska vapenattackerna i Syrien råder nu en tvist om det internationella samfundets ansvar att agera. Enligt den FN-godkända överenskommelsen Responsibility to Protect (R2P) ska det internationella samfundet svara på systematiska brott mot mänskliga rättigheter om Syrien inte kan eller är ovillig att agera. En problematik kring tillämpningen av R2P i Syriens situation består av att kemiska krigsmedel inte tidigare använts i konflikter sedan FN:s godkännande av R2P 2005. Kemiska vapen har därför inte uppmärksamrats i samband med R2P. Uppsatsen undersöker om kemiska vapen bör tolkas in i de situationer där R2P kan tillämpas. Vi menar att denna fråga är aktuell att analysera med hänvisning till de kemiska vapenattackerna i Syrien.

Vi påstår även att användande av just kemiska vapen i krigföring bör särskilt uppmärksammas. Johnny Nehme, kemisk vapenexpert på Internationella Rödakorskommittéen, beskriver kemiska vapen som urskillningslöst dödar eller skadar personer utan beaktning på delaktighet i konflikten. Vissa kemiska vapen orsakar livslång skada vilket innebär att offren förblir skadade även om konflikten har avslutats. Andra kemiska vapen befästs på offrens kläder, kropp, hud och hår och är smittande. Det blir då inte möjligt för soldater och sjukvårdare att omedelbart hjälpa de drabbade utan att själva riskeras bli påverkade. Nehme menar även att kemiska krigsmedel är systematiskt skapade för att inte bli upptäckta vilket innebär att de utsatta varken kan se eller känna lukten av det kemiska medlet. Det går således inte att fly från kemiska krigsmedel eftersom det inte kan upptäckas (ICRC 1 2018).

Vi kommer att jämföra argumentationen om kemiska vapen med de fyra brotten som benämns i FN:s resolution A/RES/60/1. Dessa fyra brott är folkmord, krigsbrott, etnisk rensning och brott mot mänskligheten. Vi har valt dessa fyra brott eftersom de uppfyller de kriterier som nämns i International Commission on Intervention and State Sovereignty-rapportens (ICISS) "just cause threshold". Kriterierna i ICISS-rapporten är large-scale loss of life och etnisk rensning (ICISS 2001, s. XII). FN:s generalförsamling antog ICISS-rapporten, som var startpunkten

för R2P, i resolution A/RES/60/1 (FN 1 2018). Dessa fyra brott har medvetet valts in i resolutionen eftersom de uppfyller de kriterier som benämns i rapporten. Det kan således antas att dessa brott i resolutionen måste uppfylla vissa krav för att falla inom ramarna för rapportens kriterier.

1.1 Syfte och frågeställning

Vi har en normativ frågeställning där vi vill undersöka om kemiska vapen bör tolkas in i R2P. Med *tolkas in* menar vi om kemiska vapen faller under ramarna av R2P och ger upphov till dess tillämpning. Detta behöver nödvändigtvis inte betyda att kemiska vapen måste inkluderas som ett specifikt kriterium, utan innebär i vårt fall att kemiska vapen kan omfattas av andra brott som redan nämns i principen. Det skall därför påpekas att vi inte strävar efter att förklara varför kemiska vapen inte redan finns med i R2P eller om det kommer att inkluderas, utan istället om kemiska vapen bör tolkas in och kan skapa skäl för internationellt agerande, som humanitära interventioner, genom R2P-principen. Vi är medvetna om att det är komplicerat att faktiskt kunna fastslå i vår analys om kemiska vapen bör tolkas in eller inte, även om det är vår ambition. Det är trots det intressant att framföra ett visst sätt som det skulle kunna diskuteras. Vi vill således lämna ett inomvetenskapligt bidrag till den lucka som finns i frågan om det internationella samfundets ansvar att agera när människor utsätts för kemiska vapenattacker och staten misslyckas eller är ovillig att skydda befolkningen. Bidraget bör inte betraktas som ett exakt svar på frågan, utan snarare som ett bidrag till diskussionen om kemiska vapen bör tolkas in i R2P. Syftet med uppsatsen blir därmed att undersöka om användande av kemiska vapen bör tolkas in i R2P.

Vi utför en studie där vi jämför argumentationen om kemiska vapen med andra systematiska brott mot mänskliga rättigheter som särskilt nämns i R2P. Vi menar att om kemiska vapen är jämförbart med andra brott som nämns i R2P skapar det starka skäl till att kemiska vapen på något sätt bör inkluderas. De andra brotten bör således betraktas som verktyg i undersökningen för att hitta gemensamma jämförbara grunder som vi sedan analyserar utifrån rättfärdigt krigsteori, som till

stor del är vad principen om R2P utgår från. Det skall därmed också uppmärksammas att fokus kommer att läggas på själva brotten, och inte vem eller vilka som uttalar sig om detta. Rättfärdigt krig är relevant för att jämföra och analysera brotten med tanke på att R2P centreras runt krigslagar som är baserade på rättfärdigt krig, och eftersom kemiska vapen är ett specifikt brott mot dessa krigslagar blir det av stor betydelse att inkludera denna teoretiska infallsvinkel. Vi genomför därför en teorianvändande studie där vi applicerar vår teori på argumentationen om kemiska vapen i jämförelse med de andra fyra brotten som specifikt nämns i R2P för att analysera om det bör tolkas in. Vi besvarar syftet genom att utgå från följande frågeställningar:

- Hur kan argumentationen om kemiska vapen jämföras med andra brott som specifikt nämns i R2P?
- Vilka argument finns för att användandet av kemiska vapen bör inkluderas bland de situationer där R2P kan tillämpas?

1.2 Metod

Vår valda metod är en argumentationsanalys. Vi kommer att undersöka om argumenten om kemiska vapen är jämförbart med ett eller flera av dessa brott. Om argumentationen om kemiska vapen visar sig vara jämförbart med ett eller flera av brotten kan det påstås att det kan tolkas in. Med tanke på att texterna om de fyra brotten och kemiska vapen är beskrivande, kommer vi att själva identifiera argumenten för att sedan rekonstruera dessa. Den valda metoden grundas på den argumentationsanalys som förklaras av Kristina Boréus och Göran Bergström i antologin *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (2016).

Vår argumentationsanalys har ett deskriptivt syfte där vi rekonstruerar argumenten om kemiska vapen och de fyra brotten. Vi har därför valt att använda oss av pro et contra-listan för att analysera argumentationerna. Denna methods deskriptiva del utgörs av att finna en eller flera teser i texten genom att hitta

argumenten som framförs för (pro) eller emot (contra) teserna och koppla dessa argument till varandra (Boréus - Bergström, 2012, s. 94).

Vi kommer att avgränsa oss endast till pro-argument som betecknas "P". Detta val grundas på att vi undersöker argument som talar för tesen i de fyra brotten, och jämföra dessa med argumenten i kemiska vapen. I det undersökta materialet om brottens definitioner kommer vi inte att kunna identifiera argument som talar emot brotten, eftersom definitionerna ger en beskrivning till brotten. Vi kan däremot studera definitionerna genom att undersöka vilka argument som ligger till grund för brotten, och hitta en tes. Vidare menar Boréus och Bergström att faktumet att hitta både pro- och contra-argument är beroende av textens genre (Boréus - Bergström, 2012, s. 102). Det kan med största sannolikhet påstås att definitioner av brott inte nämner påståenden emot brotten, vilket därmed utesluter contra-argument i vår argumentationsanalys.

Vi kommer i argumentationen att identifiera tesen i de fyra brotten. Tesen är ett påstående som, i vårt fall, understöds av andra påståenden. Tesen i sig kan vara normativ (hävda en värdering), preskriptiv (uppmana till handling) eller empirisk. Vi kommer även att välja relevanta argument som framförs för tesen och antingen dela upp meningarna om de uttrycker flera påståenden eller sammanfatta meningarna om det förekommer upprepningar. Precis som Boréus och Bergström uttrycker är det inte nödvändigt att inkludera alla argument om dessa inte är nödvändiga för tesen, utan urvalet av argument baseras på relevansen för tesen. Det kan även förekomma argument som inte direkt talar för tesen, utan istället förstärker ett annat påstående som stödjer tesen (Boréus - Bergström, 2012, s. 95, 100 & 133). Ett argument som förstärker det andra påståendet som direkt stödjer tesen kommer betecknas "P2P1". Det fortsätter i ordning med "P2P1P1" om ytterligare ett argument stödjer det tidigare argumentet. Tesen betecknas med "T".

Det skall påpekas att inom argumentationsanalysen bör en värdering av argumentationens beviskraft tas i beaktning (Boréus - Bergström, 2012, s. 126). Vi menar att värderingen av beviskraften i vårt fall inte behöver beaktas. Texten är inte argumenterande, utan istället beskrivande. En värdering av dessa arguments beviskraft faller således inte inom vår uppgift i uppsatsen, eftersom det är vi själva som har identifierat och rekonstruerat argumenten från texten. En sådan uppgift bör istället fästa avseende vid den som ämnar att granska vår argumentation. Den

källkritiska aspekten av texterna har istället tagits i beaktning vid vårt val av material.

Undersökningen kommer att inriktas på *logos*-argument vilket är påståenden som förhåller sig till mottagarens intellekt och rationella förmåga att dra slutsatser. Boréus och Bergström uttrycker att argumentationsanalysen är koncentrerad till just logos, och analysen av andra slags argument kräver andra verktyg, exempelvis retorikens (Boréus - Bergström, 2012, s. 135). Sammanfattningsvis kommer vi att göra en uppstrukturering enligt pro et contra-metoden och börja med att hitta argumenten i texten och även tesen. Argumenten ordnas utifrån en hierarkisk ordning i förhållande till tesen i form av pro-argument som talar för tesen, och sedan argument som stödjer påståendena för tesen. Argumenten om kemiska vapen ställs således emot teserna och argumentationen om de fyra brotten för att undersöka om det kan tolkas in.

1.3 Material och avgränsning

Vi har huvudsakligen använt oss av fyra typer av material. Dessa är primära dokument, vetenskapliga texter, internationella organisationer och kända nyhetsbyråer. Vi har varit källkritiska vid inhämtningen av materialet och begränsat oss till material som vi anser ge objektivitet och verklighetsbaserade förklaringar. Vi är därmed medvetna om att nyhetsartiklar kan betraktas som kontroversiellt, men dessa har noggrant valts från större nyhetsbyråer som vi menar måste upprätthålla en viss kredibilitet till sin stora och breda mängd läsare. Nyhetsartiklarna har däremot endast använts för att visa rapporter från kemiska vapenattacker i Syrien. Vi har valt vetenskapliga texter skrivna av forskare som har satt en prägel på forskningen kring R2P och som därmed bör uppmärksammas i uppsatsen. Andra forskare i uppsatsen ger en beskrivning av kemiska vapen, och vi menar att det är nödvändigt att beskrivningen ges av en sakkunnig expert inom området.

Det skall även beaktas att de kriterier som ges av ICISS-rapporten inte är specifikt definierade, vilket kommer att visas senare i uppsatsen. FNs resolution A/RES/60/1 har medvetet accepterat fyra brott som har godkänts falla inom ICISS-rapportens kriterier. Vi har valt att jämföra argumentationen för kemiska vapen med

de fyra brotten i resolutionen, och inte rapportens kriterier, eftersom brotten har godkänts under kriterierna som dock inte är specifikt definierade. Vi menar därmed att om kemiska vapen kan tolkas in i ett eller flera av de brotten som nämns i resolutionen, faller det även under ramarna för rapportens kriterier. Det skall dock uppmärksammas att rapportens kriterier, large-scale loss of life och etnisk rensning, kommer att undersökas för att belysa kraven för brott som kan falla inom dess ramar.

En stor del av vår avgränsning har förklarats tidigare i inledningskapitlet. Avgränsningen i vår metod ges under dess avsnitt. Vi har valt att endast undersöka R2Ps principer om att förhindra och reagera, och således valt att utesluta den tredje principen om återuppbygga. Huvudsakligen bör det beaktas att vår avgränsning i uppsatsen grundas på att vi endast undersöker om kemiska vapen kan och bör tolkas in i R2P, inte om det faktiskt kommer att tolkas in i praktiken. Vi förhåller oss därmed i stort sett endast till R2P, kemiska vapen och de fyra brott som har antagits av FN att falla inom ramarna för R2P. Vi har valt att till stor del illustrera vårt arbete med de kemiska vapenattackerna i Syrien eftersom det är ett aktuellt och relevant fall som kopplar vår uppsats till verkligheten.

1.4 Tidigare forskning

R2P är ett omfattande ämne som täcker en rad olika vetenskapliga discipliner och har gett upphov till en enorm bredd på olika forskningsfrågor. Principens omdefinition av statssuveränitet utgör en revolutionerande ny syn på en idé som tidigare dominerat internationell politik. I följande avsnitt kommer vi att presentera några av de mest framstående forskarna inom området, för att sedan motivera vårt eget bidrag till ämnet. Vi kommer även att inkludera kritik mot R2P gällande de situationer vi presenterar där principen har tillämpats, samt olika tolkningssätt om hur begreppet kan uppfattas.

James Pattison är en av många forskare som valt att bidra till forskningsläget kring R2P. Även om Pattison har skrivit ett antal artiklar om olika områden och delar kretsande R2P, kan hans viktigaste bidrag sägas vara boken *Humanitarian Intervention and the responsibility to protect: who should intervene?*. I boken

ställer Pattison en ganska enkel fråga som kommit att bli ett av de största frågetecknen kring ämnet: enligt R2P, vem ska faktiskt intervensera? Genom boken ger Pattison en detaljerad översikt för den problematik som finns kring implementeringen av R2P, när det kommer till frågan om intervenörens roll och ansvar, för att slutligen ge sin egen rekommendation till hur situationen borde lösas. Denna lösning går ut på att introducera en större FN-ledd styrka med uppdraget att intervensera vid möjliga humanitära katastrofer. Pattison lägger i sin forskning mycket tid på just intervenörens roll i R2P, medan principen som sådan har en underkastad roll i arbetet (Pattison, 2010).

Alex J. Bellamy, forskare inom freds- och konfliktstudier, har studerat begreppet R2P och dess tillämpning på konflikter samt dess uppfattning. I hans bok *Global politics and the responsibility to protect: from word to deeds* (2011) finner vi just hur R2P har diskuterats i olika konflikter men även hur andra forskare kritiserar begreppet i dessa fall. Vi kommer att uppmärksamma kritik som har givits tillämpningen, eller bristen på tillämpningen av R2P i tre av de konflikter som Bellamy lyfter fram i sin bok för att sedan visa olika tolkningar av hur begreppet kan uppfattas. Vi har valt konflikten i Darfur, konflikten i Kenya och Gazakonflikten.

En stor del av kritiken till R2Ps brist på tillämpning i Darfurkonflikten har grundats på det internationella samfundets misslyckande av engagemang att skapa tillräcklig politisk vilja att reagera på konflikten utifrån R2P-principen. Alan Kuperman utvecklade teorin om moralisk fara (moral hazard theory), vilket syftar på att R2P faktiskt orsakade folkmord i Darfur genom att uppmuntra missnöjda folkgrupper att genomföra ett uppror som med största sannolikhet skulle leda till deras död. Hoppet var, menar Kuperman, att framkalla en internationell reaktion på folkmordet som skulle leda till en militär intervention (Bellamy, 2011, s. 52-53). I Kenya och Gaza har kritik givits om den potentiella selektiviteten av R2Ps tillämpning. Jean Ping, Generalförsamlingens president 2005, ifrågasatte om det var lämpligt att applicera R2P i Kenya. Han menade att det skapade allvarliga frågor om R2Ps "just cause threshold" och om Kenya hamnade under de ramar som R2P borde tillämpas i jämförelse med bristen på det internationella samfundets respons på den mer allvarliga situationen i Somalia (Bellamy, 2011, s. 54-55). Vissa stater, som Iran och Palestina, argumenterade för att Gaza var ett fall av selektivt intresse

inom R2P från västerländska stater, där intresset i en region avgör om R2P beaktas eller inte (Bellamy, 2011, s. 59-60).

En del av den problematik som hittas i ovanstående fall grundas på att R2Ps tillämpning kan tolkas på olika sätt. Gareth Evans argumenterar för att den del av R2P som syftar till skyldigheten att förhindra måste bli mer konkret och appliceras på situationer där väldiga illdåd är pågående och inte ska förlängas till långsiktiga försök att förhindra. Han menar att det är farligt att inkludera för mycket inom R2Ps ramar eftersom det då kommer sätta dess verkställande kraft på tveksamma grunder. Däremot menar Bellamy att majoriteten av världens regeringar och forskare som arbetar med förhindrandet av folkmord och illdåd överensstämmer att en skyldighet att förhindra måste lägga större fokus på grundorsakerna till konflikten. Fortsättningsvis, i de flesta fallen, minskar chansen att förhindra illdådet om det internationella samfundet väntar på dess eskalerande konfliktnivå att uppfylla vissa kriterier av illdåd. Bellamy påstår alltså att om vi skulle godta Evans argument, skulle vi lämnas kvar med en princip som kräver hundratals, om inte tusentals, döda civila före ansvaret att förhindra blir tillämbart. En princip vars syfte är att förhindra, som endast blir aktuellt efter massmord av civila, är moraliskt oroande och inte särskilt användbart, menar Bellamy (Bellamy, 2011, s. 81).

Slutligen presenterar Bellamy R2P som en norm, där han definierar normer i denna kontext som delade förväntningar av lämpliga beteenden för aktörer med en given identitet. Förväntningarna, menar Bellamy, fanns redan innan skapandet av R2P och är förankrade i internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter (Bellamy, 2011, s. 81).

Den tidigare forskningen har visat en tankegång om hur R2P kan uppfattas. Det skall dock beaktas att den tidigare forskningen inte har redovisat specifikt för kemiska vapen, vilket till stor del kan antas bero på att kemiska vapen inte har använts i större utsträckning tidigare. Vårt bidrag till forskningen om R2P centreras därmed kring kemiska vapen genom att undersöka om kemiska vapen bör tolkas in i R2P.

Uppsatsen fortsätts enligt följande. Vi lyfter fram vår teoretiska infallsvinkel om rättfärdigt krig i kapitel 2. I kapitel 3 ges en bakgrund till ämnet innan vi introducerar begreppet R2P och de två kriterier för brott där principen kan tillämpas. Vi beskriver även kemiska vapen i detta kapitel. I kapitel 4 jämför vi argumentationen om kemiska vapen med fyra brott som har godkänts av FN att falla

inom ramarna för de två kriterierna. Vi jämför argumentationen för att undersöka om kemiska vapen kan tolkas in i ett eller några av dessa brott. Slutligen, i kapitel 5, diskuterar vi utifrån vår teori om rättfärdigt krig om kemiska vapen bör tolkas in.

2. Teori

För att uppnå syftet om kemiska vapen bör tolkas in i R2P är det nödvändigt att analysera om brottet i sig kan skapa upphov för principen att tillämpas. Eftersom R2P till stor del bygger på det internationella samfundets ansvar att svara på systematiska brott mot gällande krigslagar, har vi valt att använda teorin om rättfärdigt krig (just war theory) som vårt teoretiska perspektiv i arbetet. Vi påstår att om kemiska vapen strider mot teorin av ett rättfärdigt krig är det ett brott mot gällande krigslagar, och borde därför tolkas in i principen. Vi utgår från Michael Walzers bok *Just and unjust wars: A moral argument with historical illustrations* (2015) för att förklara vår teori.

Rättfärdigt krig delas in i två huvudsakliga områden. Det första området, kallat *jus ad bellum*, använts för att belysa om kriget är rättfärdigt och lägger vikt på aggression och självförsvar. Detta område bygger på principer, som Walzer (2015) illustrerar med historiska fall, om krig utifrån rätt intention (s. 86), proportionalitet av militära medel för att vinna kriget (s. 144), chans till framgång och vinst i kriget (s. 121-122), legitim auktoritet (s. 106-107) och som sista utväg (s. 218). *Jus ad bellum* handlar alltså om det är rättfärdigt att engagera sig i krig. I arbetet kommer vi att huvudsakligen inrikta oss på det andra området, *jus in bello*, om krigsregler som belyser om ett krig kämpas rättvist eller orättvist, det vill säga huruvida ett krig förs på ett rättfärdigt vis (Walzer, 2015, s. 21). Vi menar att R2P redan uppmärksammar *jus ad bellum*: när det internationella samfundet måste agera och omdefinitionen av suveränitetsprincipen för att skapa rättfärdiga skäl när ett militärt ingripande (vilket kan antas hamna inom kategorin av krig) kan bli tillåtet (ICISS 2001, s. XI). Vi bestyrker detta val av område genom att uppmärksamma att ett krig som inte är rättfärdigt men som kämpas i enlighet med gällande krigsregler inte skapar upphov för tillämpningen av R2P. Ett rättfärdigt krig som kämpas orättvist och kränker gällande krigsregler kan däremot sätta R2P i verkan.

Jus in bello bygger på ett antal huvudsakliga principer och kan förklaras med hjälp av dessa.

- Distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter.

Kombattanter och icke-kombattanter tillhör två olika kollektiv som är livsavgörande då ett medlemskap av det ena kollektivet avgör om du kan bli dödad. Soldater, som tillhör kollektivet av kombattanter, kan personligen bli attackerade eftersom de deltar i kriget och kämpar för en sida. De har således förlorat vissa rättigheter, som rätten till liv, i konflikten. Icke-kombattanter däremot, som civila, har inte förlorat denna rättighet och skall därför betraktas som immuna mot attacker. Civila har gemensamt att de inte är engagerade i angelägenheten av krig (Walzer, 2015, s. 43 & 342-343).

- Nödvändighetsprincipen.

Handlingar i krig som kan skada och orsaka dödande rättfärdigas endast om de är nödvändiga för att vinna kriget. Varken kombattanter och icke-kombattanter får dödas för syften som är meningslösa för att vinna kriget. Nödvändighetsprincipen utesluter inte risken för att civila kan falla offer, men principen menar att det är nödvändigt att det finns något slags engagemang för att inte skada civila (Walzer, 2015, s. 144 & 156).

- Proportionalitetsprincipen.

Handlingar i krig som kan skada och orsaka dödande måste vara proportionella till målet med handlingen. Det är förbjudet att orsaka onödig och överdriven skada. Detta kan exemplifieras med kärnvapen. Även om det skulle antas vara lagligt att använda kärnvapen skulle effekten av ett sådant vapen kränka proportionalitetsprincipen: antalet skadade eller döda skulle inte vara berättigat med målet av handlingen; den enskilda attacken gör ingen distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter (Walzer, 2015, s. 276).

- Walzer belyser också att en handling riktad mot kombattanter som kan komma att skada eller döda icke-kombattanter måste uppfylla följande fyra kriterier. Det första kriteriet är att attacken är en legitim krigshandling, den måste

vara nödvändig och inte riktas direkt mot civila. Det andra kriteriet är att den direkta effekten är moraliskt acceptabel, exempelvis förstörande av militära leveranser eller dödandet av soldater. Det tredje kriteriet är att intentionen med handlingen är god, syftet med handlingen är inte att orsaka meningslöst lidande. Slutligen måste effekten av handlingen är tillräckligt god för att kompensera att civila kan komma att skadas, konsekvensen av attacken måste uppfylla proportionalitetsprincipen (Walzer, 2015, s. 153-154).

3. Empiri

I detta kapitel kommer vi att presentera empirin. Vi börjar med att belysa de kemiska vapenattackerna i Syrien och ge en historisk översikt till R2P, innan vi går in och förklarar vad R2P faktiskt innebär, samt de kriterier som utgör grunden för att R2P ska kunna tillämpas. Slutligen ger vi en översikt till kemiska vapen, förbudet mot kemiska vapen, samt anledningen till varför kemiska vapen är förbjudet.

3.1 Bakgrund

3.1.1 Den kemiska vapenattacken i Syrien

Världens nyhetsbyråer, bland annat Al Jazeera, rapporterar om de 70 dödade och flera hundra skadade i den senaste kemiska vapenattacken i Duma (Syrien) den sjunde april 2018. I samma nyhetsartikel av Al Jazeera nämns även att 17 områden har blivit utsatta för kemiska vapen sedan mars 2013 med tusentals offer (Al Jazeera 2018). Metro skriver att enligt rebellgrupper riktades den senaste attacken mot ett sjukhus där barn och vuxna hittades avlidna med vitt skum runt munnen (Peterson 2018). Nästan hela världssamfundet fördömer Syriens regering som misstänks ansvariga för den kemiska vapenattacken, och USA har tillsammans med Frankrike och Storbritannien inlett flyganfall mot syriska vapenanläggningar med målet att hindra framtida användning av kemiska vapen. I en följd till denna händelse höll säkerhetsrådet ett möte den 14e april 2018 om hot mot internationell fred och säkerhet med Syrien i fokus. Ryssland, som menar att Syriens regering inte var ansvarig för attacken, föreslog att fördöma USAs flyganfall som en illegitim aggressionshandling vilket har lett till en rådande internationell spänning. FNs generalsekreterare uttrycker nu en djup besvikelse om säkerhetsrådets

misslyckande att enas om ett tillvägagångssätt för säkerställande av effektiv ansvarsskyldighet för användandet av kemiska vapen i Syrien (FN 2 2018).

3.1.2 Responsibility to Protects utveckling

Det utlösande startskottet för utvecklingen av R2P-principen kan påstås vara misslyckandet hos det internationella samfundet att framgångsrikt besvara den rad med humanitära katastrofer som skedde under 1990-talet i framförallt Rwanda och gamla Jugoslavien. Dessa två konflikter blev för många en ögonöppnare, där frågan om vad kan och bör man göra när mänskliga rättigheter blir grovt och systematiskt kränkta uppmärksammades. Har statens suveränitet företräde eller har omvärlden ett ansvar att ingripa för att förhindra denna typ av agerande? I sin Millennium-rapport ställde dåvarande FN:s generalsekreterare Kofi Annan följande fråga till världen: "If humanitarian intervention is, indeed, an unacceptable assault on sovereignty, how should we respond to a Rwanda, to a Srebrenica, to gross and systematic violation of human rights that offend every precept of our common humanity?" (FN 1 2018).

Som svar på generalsekreterarens utmaning valde den kanadensiska regeringen att sätta ihop en oberoende kommission för att besvara frågan när det internationella samfundet har en skyldighet att intervensera. ICISS gav i december 2001 ut sin rapport "The Responsibility to Protect" vilket kan ses som utgångspunkten för R2P. Efter att rapporten granskats och rekommenderats av ett antal FN-organ och institutioner antogs rapporten vid UN World Summit 2005, där medlemsstaterna accepterade ansvaret för varje stat att skydda sin befolkning mot folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten. Vidare accepterades också att när en stat misslyckas med denna skyldighet överfaller ansvaret på det internationella samfundet som helhet att ingripa (FN 1 2018).

3.2 Responsibility to Protect

I detta avsnitt kommer vi att presentera R2P, med utgångspunkt ur ICISS-rapporten och resolutionen A/RES/60/1. Vi kommer sedan att visa kopplingen mellan vår empiri och rättfärdigt krig.

Vad innebär R2P i praktiken? The Responsibility to Protect bygger på kärnprinciper att staters suveränitet innebär ett ansvar att skydda sin befolkning. Statsuveräniteten kan sägas ha omdefinierats från att vara ett skydd för stater mot andra staters ingripande till att innebära ett skydd för befolkningen. Vid händelser att en befolkning lider allvarlig skada, som ett resultat av krig eller statligt misslyckande, och staten är ovillig eller inkapabel att förhindra det, tillfaller ansvaret till det internationella samfundet. R2P är alltså en bortgång från den klassiska normen om icke-intervention ifråga om staters suveränitet. Det ansvar som R2P bygger på tar sitt uttryck på tre olika sätt:

- Ansvar att förhindra (The Responsibility to Prevent);
- Ansvar att reagera (The Responsibility to React);
- Ansvar att återuppbygga (The Responsibility to Rebuild).

Ansvaret att förhindra är den viktigaste delen av R2P och innebär inte bara ett ansvar att intervensera militärt vid en eventuell katastrof, utan också ett ansvar att uttömma varje möjlighet till fredlig lösning innan en situation uppstår. Även om ansvaret att förhindra huvudsakligen bygger på icke-militära interventioner, kan militära interventioner komma att bli aktuella som en sista möjliga åtgärd vid händelser där samtliga alternativa och fredliga metoder har uttömts. Ekonomiska och politiska medel utgör de huvudsakliga medlen för detta ansvarsområde. Ansvaret omfattar såväl bakomliggande orsaker till den eventuella situationen, som möjligheten att tidigt upptäcka en potentiell situation. Problemet med möjligheten till att tidigt upptäcka eventuella humanitära katastrofer ges särskild vikt i ICISS-rapporten. Tidiga varningssystem är centrala för denna del av principen. Faktumet att bakomliggande orsaker till konflikter och humanitära katastrofer omfattas av ansvaret inkluderar en distinktion mellan direkta orsaker, det vill säga situationer som direkt orsakar konflikt, och bakomliggande orsaker, det vill säga situationer som kan komma att skapa konflikt i framtiden (ICISS 2001, s. 19-27).

Ansvar att reagera tar fokus på vad som ska göras när en faktiskt en situation uppstår där det finns behov av skydd för ett lands befolkning och är alltså ett medel efter att samtliga preventiva åtgärder har misslyckats. Det internationella samfundet har här ett ansvar att svara på situationen genom tillämpning av olika medel, såväl politiska och ekonomiska, eller som sista åtgärd, militära. Ansvar att reagera inkluderar en rad med kriterier för när det är rättfärdigt att ingripa militärt. Det första kriteriet är det så kallade ”just cause threshold”, vilket innebär att ett eller båda av följande två situationer ska vara förekommande:

- Storskalig förlust av liv / ”large-scale loss of life”;
- Storskalig etnisk rensning / ”large-scale ethnic cleansing”.

Under uppsatsen gång kommer vi att gå in i djupare detalj för vilka situationer som omfattas av dessa två omständigheter (ICISS 2001, s. 32-33). För tillfället går vi vidare med att ta upp resterande kriterier, även kallade “precautionary principles”, för en militär intervention som är:

- Rätt intention, vilket innebär att den intervenerande staten inte ska ha alternativa mål med sin intervention än att förhindra den förlust av liv som är pågående;
- Sista möjliga utväg: att alternativ och fredliga lösningar har uttömts och att militär intervention är den sista möjligheten för att stoppa situationen;
- Proportionella medel: interventionen ska vara proportionell till den nivå av intensitet som konflikten har;
- Rimlig möjlighet till framgång: interventionen ska ha en rimlig möjlighet att faktiskt kunna stoppa den förlust av liv som är pågående;
- Rätt auktoritet: interventionen ska ha godkännande från en lämplig auktoritet, vanligtvis FNs säkerhetsråd, för att interventionen ska vara legitim (ICISS 2001, s. 35-37).

Den sista delen av R2P är ansvaret att återuppbygga efter en konflikt. Denna del kommer att lämnas orörd i vårt uppsatsarbete, eftersom vårt syfte med uppsatsen fokuserar på frågor som handlar om ansvaret att förhindra och reagera, snarare än ansvaret att återbygga efter konflikten. Kortfattat kan det dock sägas att den delen sätter upp ansvar för att efterskedet av en militär eller annan typ av intervention i ett land, ska vara möjligt för landet i fråga att återhämta sig ifrån (ICISS 2001, s. 39-41). Sammanfattningsvis kan vi alltså konstatera att R2P utgör ett ansvar för det internationella samfundet att förhindra, reagera och återuppbygga. Ansvar blir

tillämpligt när en situation uppfyller ett eller fler av de så kallade “just cause threshold”-kriterierna, samt att interventionen uppfyller de olika “precautionary principles”. Något som framstår av ovanstående stycke är den tydliga koppling till de principer som rättfärdigt krigsteori bygger på. De olika kriterierna som krävs för att en intervention ska få utföras, “precautionary principles”, är till större del identiska med kriterierna för jus ad bellum. Idén om rätt intention, rätt auktoritet, proportionalitet, sista möjliga utväg och rimlig möjlig framgång visar att R2P baseras på jus ad bellum.

3.2.1 Large-scale loss of life

I ovanstående avsnitt förklarade vi de situationer och kriterier som ska vara uppfyllda för att det ska föreligga ett ansvar för det internationella samfundet att intervensera i ett land. I detta avsnitt kommer vi att gå in i mer detalj på den officiella definitionen av ”large-scale loss of life”, vilka situationer som omfattas av detta begrepp och vad som inte omfattas av begreppen. Detta avsnitt kommer att utgå från ICISS-rapporten och FN-resolutionen A/RES/60/1.

Utgångspunkten för när militär intervention ska vara tillämplig är, enligt ICISS, en fråga om när sådan intervention kan rättfärdigas. Vid sitt ställningstagande till frågan om när militär intervention är lämpligt satte kommissionen upp vad de kallar för ”Just cause threshold”-kriteriet. Som vi nämnt ovan omfattar detta kriteriet två typer av situationer, ”large-scale loss of life” och ”large scale ethnic cleansing”. Rapporten beskriver dessa två områden som medvetet breda för att kunna täcka en stor mängd olika situationer, men väljer samtidigt att ge en ingående förklaring för vilken typ av situationer som skulle inkluderas inom begreppen och vad som exkluderas. Vi börjar med att presentera rapportens beskrivning av ”large-scale loss of life”: ”large scale loss of life, actual or apprehended with genocidal intent or not, which is the product either of deliberate state action, or state neglect or inability to act or a failed state situation;” (ICISS 2001, s. 32).

Om vi börjar att bryta ner ovanstående definition blir första frågan vad som menas med begreppet ”large-scale”. ICISS gör inget försök att på något sätt kvantifiera vad som krävs för att en situation ska vara ”large-scale”. Detta beslut kommer ifrån kommissionens motvilja att skapa problem vid potentiella gränsfall.

Kommissionen påpekar att många ”small-scale”-situationer kan gemensamt skapa en ”large-scale”-situation. ”Genocidal intent or not” innebär att en intervention inte nödvändigtvis kräver någon form av folkmordsmentalitet, utan bara att det föreligger en storskalig förlust av liv kan intervention rättfärdigas. Vidare poängteras att militär intervention inte nödvändigtvis måste vara reaktiv på en existerande situation utan även kan tillämpas vid bevis om framtida situationer. Slutligen läggs vikten på att situationen ska vara sådan att staten, vars huvudsakliga ansvar är att skydda sin befolkning, antingen är direkt orsakande till situationen eller genom försummelse eller oförmåga inte kan hantera situationen. Det huvudsakliga ansvaret ligger alltså fortfarande på staten, även om ICISS nämner att icke-interventionsprincipen borde anses mindre kraftfull om situationen är sådan att staten saknar förmågan att åtgärda problemet (ICISS 2001, s. 33). För att ge exempel på den typ av situationer som ICISS menar rättfärdigar användandet av militär intervention ger rapporten följande situationer:

- handlingar som omfattas av 1948 Genocide Convention som involverar storskalig förlust av liv;
- hotet eller föreliggande storskalig förlust av liv, oavsett folkmordlig avsikt eller föreliggande statlig handling;
- olika uttryck av etniska rensning, t.ex. systematiskt mord av särskilda grupperingar, fysiskt avlägsnande, terrorgärningar med målet att tvinga folk på flykt, et cetera;
- brott mot mänskligheten eller krigets lagar, som definierat i Genèvekonventionerna, där storskalig förlust av liv eller etnisk rensning föreligger;
- situationer av statlig kollaps som resulterar i massvält eller inbördeskrig;
- överväldigande natur- eller miljökatastrofer, där staten är ovilliga eller inkapabel att hantera situationen, ber om hjälp eller storskalig förlust av liv föreligger (ICISS 2001, s. 33).

Ovanstående situationer visar exempel på vad som inkluderas som situationer som rättfärdigar användandet av militär makt för att intervensera i en annan stat. Kommissionen väljer att inte inkludera situationer som inte omfattar regelrätt dödande av befolkning, ex. diskriminering eller systematisk fängslande. Vidare omfattas inte situationer där befolkningen uttrycker en önskan för demokrati, där

en demokrati avsätts i en statskupp eller att medlemmar av ett lands befolkning befinner sig i fara utomlands (ICISS 2001, s. 34).

Idén om R2P har ratificerats genom antagandet av FN:s resolution A/RES/60/1. I resolutionen enas underskrivande stater att varje stat har ett ansvar att skydda sin befolkning från folkmord, krigsbrott, etnisk rensning och andra brott mot mänskligheten. Folkmord definieras av 1948 Genocide Act, medan krigsbrott definieras av den typ av brott som inkluderas i Genèvekonventionerna och Haagkonventionerna. Brott mot mänskligheten definieras av Internationella Brottmålsdomstolens Romstadga. Etnisk rensning har inte officiellt erkänts som ett eget brott, men termen har använts i ett flertal FN-resolutioner och kopplas ofta till 1948 Genocide Act. Vidare ges det internationella samfundet ett ansvar att hjälpa till att skydda staters befolkningar från dessa brott särskilt när staten i sig misslyckas (A/RES/60/1 2005, s. 30). Även om rapporten och resolutionen använder sig av olika begrepp för att beskriva vad som utgör grund för en intervention, bygger de båda på samma princip. Rapporten väljer att använda sig av begreppen "large-scale loss of life" och "large-scale ethnic cleansing", medan FN-resolutionen väljer att ställa upp fyra olika typer av brott, som situationer där intervention är tillämplig.

Den teoretiska kopplingen är för de två dokumenten tydlig. I ovanstående avsnitt valde vi att peka ut koppling mellan R2P och idén om jus ad bellum, i detta och nedanstående avsnitt är det lämpligare att visa på kopplingen mellan den typen av situationer där intervention är tillämplig och idén om jus in bello. Distinktionen mellan kombattanter och icke-kombattanter i jus in bello kan kopplas till faktumet att R2P tar sikte på att skydda ett lands befolkning. Det finns alltså en underliggande förståelse att det rör sig om att skydda civilbefolkningen. Nödvändighets- och proportionalitetsprincipen är, som vi nämnt i föregående stycke, också en utmärkande del av både R2P och rättfärdigt krigsteori och principerna är i R2P nästan identiska med deras motsvarigheter i teorin.

3.2.2 Etnisk rensning

Som tidigare nämnts ger ICISS två kriterier för situationer när det är rättfärdigt för stater att intervensera i andra stater. Ovan har vi behandlat den mer generella och extensiva "large-scale loss of life"-kriteriet. I detta avsnitt kommer vi att gå in på

den andra delen av "just cause threshold", nämligen kriteriet om etnisk rensning. I ICISS rapport ges följande definition för etnisk rensning: "large scale "ethnic cleansing", actual or apprehended, whether carried out by killing, forced expulsion, acts of terror or rape" (ICISS 2001, s. 33).

Det första vi ser är återanvändandet av begreppet "large scale". Som vi har nämnt ovan ger ICISS ingen exakt definition, utan väljer att lämna det öppet för tolkning från fall-till-fall. Vidare använder kommissionen termen etnisk rensning. Med etnisk rensning avses fall som bryter mot 1948 Genocide Convention, även benämnd folkmordskonventionen. Så hur definierar konventionen vad som utgör folkmord? I konventionens andra artikel hittar vi följande definition för vad som utgör folkmord: "...genocide means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group..." (Genocide Convention 1948, art. 2). Varefter följande fall presenteras:

1. döda medlemmar av gruppen;
2. tillfoga medlemmar av gruppen kroppslig eller själslig skada;
3. uppsåtligen påtvinga levnadsförhållanden menad att medföra gruppens undergång;
4. införandet av åtgärder som förhindrar födseln av medlemmar av gruppen;
5. tvångsförflyttning av barn från gruppen till en annan grupp (Genocide Convention 1948, art 2).

Ovan har vi tagit upp en rad olika scenarion som ICISS menar kan vara former av etnisk rensning, som för det mesta verkar överensstämma med folkmordskonventionens parametrar. ICISS är också noggranna med att påpeka att det råder en skillnad mellan när en stat själv står för den etniska rensningen eller när staten helt enkelt saknar förmågan att stoppa situationen. Den senare är enligt ICISS en situation där militär intervention kan tänkas vara mindre kränkande mot statens suveränitet (ICISS 2001, s. 33).

I A/RES/60/1 tas etnisk rensning och folkmord upp som en del av statens och det internationella samfundets ansvar att skydda befolkningar från brott av liknande karaktär. Någon djupare definition ges inte, utan resolutionen hänvisar till att stater ska agera i enlighet med FN:stadgan (A/RES/60/1 2005, s. 30). Sammanfattningsvis kan vi alltså konstatera att både ICISS-rapporten och resolutionen saknar en egen definition av begreppet etniska rensning och istället hänvisar till tidigare, redan accepterade, konventioner för att beskriva vad som

utgör giltig grund för intervention. Utifrån vårt teoretiska perspektiv är de viktigaste delarna att etnisk rensning utgör ett uppenbart brott mot principen om distinktion, samt nödvändighetsprincipen. Etnisk rensning är alltid riktat mot civilbefolkningen. Det är en handling som saknar nödvändighet för att vinna en konflikt.

3.3. Kemiska vapen

Användningen av kemiska vapen förbjöds vid 1925 års Genèveprotokoll. Det har sedan förstärkts genom två FN-konventioner, Biological and Toxin Weapons Convention (BTWC) 1972 och Chemical Weapons Convention (CWC) 1993 (ICRC 2018). Användandet av kemiska vapen är alltså förbjudet enligt internationell rätt. CWC omfattar ett förbud mot att utveckla, producera, använda, delta i militära operationer med syftet att använda kemiska vapen, samt att i någon mån bidra eller uppmuntra till användandet av kemiska vapen (CWC 1993, art. 1). Kemiska vapen definieras som följande:

1. Giftiga kemikalier och deras kemiska komponenter, så länge syftet bakom innehavet är att använda dem på ett sätt som är förbjudet enligt art.1;
2. Ammunition och apparater som är särskilt designade för att orsaka död eller skada genom deras giftiga egenskaper, kombinerat med punkt 1;
3. All utrustning som är särskilt designad för att användas i direkt anknytning till punkt 2 (CWC 1993, art. 2).

Organisationen för förbud mot kemiska vapen använder sig av fyra olika klassifikationer för kemiska vapen: kvävande-, blåsframkallande-, blod- och nervmedel. Kemiska vapen kan vidare fördelas utifrån hur snabbt de tar effekt hos människor och hur länge medlet stannar kvar i luften efter att det släppts ut (OPCW 2018).

En konstant när det kommer till frågan om kemiska vapen är den nästan fullständiga känsla av avsky som det framkallat hos människor. Oavsett vilken tidsperiod vi befinner oss i är kemiska vapen och olika former av gifter något som majoriteten av människor kan enas som något som helt enkelt känns fel. Inte förrän i efterföljden av andra världskriget, den första konflikten med storskalig

användning av kemiska vapen, blev den känsla av avsky till något som världens länder kunde enas som något värt att förbjuda. Användandet av kemiska vapen i Syrien har väckt upp behovet av att påminna oss om varför kemiska vapen tidigare varit något som anses oförsvarligt (OPCW 2018).

När man tittar på bakgrunden till varför kemiska vapen har förbjudits som ett medel för massförstörelse varierar förklaringarna beroende på källan och ämnesområdet som källan behandlar. I en intervju från National Geographic 2013 gav Alexander Garza, professor i epidemiologi från Saint Louis University College of Public Health and Social Justice och kemiska vapen-specialist för Homeland Security, två huvudsakliga anledningar till varför så är fallet. Den första anledningen Garza ger är att rent historiskt har kemiska vapen varit något som människor ser som ett inhumant sätt att ta livet på andra människor. Garza går själv inte in på just varför kemiska vapen är så inhumant, men ett argument skulle kunna föras att kemikalier och gaser är något som vi människor i ren allmänhet använder för att utrota ohyra och skadedjur. En liknelse som de flesta kan hålla med om känns fel. Den andra anledningen är enligt Garza att kemiska vapen är icke-distinkta eller icke-diskriminerande. En kula från ett gevär eller en bomb från ett flygplan kan riktas för ett enbart påverka en viss person eller en viss grupp med människor. Utsläpp av kemiska vapen dödar skoningslöst och utan distinktion. Ett område som utsätts för en kemisk vapenattack kommer med största sannolikhet att ta död på alla som befinner sig i området, oavsett om de är fientliga styrkor, civila, unga eller gamla (Kordunsky 2013).

I en rapport till den amerikanska kongressen presenterar Dana A. Shea, specialist för Congressional Research Service, ett antal andra exempel på hur kemiska vapen i vår moderna tid inte är en form av massförstörelsevapen utan istället utgör ett terrorvapen. Argumentet som Shea väljer att framföra bygger huvudsakligen på att kemiska vapen har förlorat sitt värde som ett militärt medel, på grund av hur majoriteten av moderna försvarsmakter har enkel tillgång till motåtgärder. Oavsett om det rör sig om gasmasker, skyddsdräkter eller motmedel så är faktum att i modern krigföring är användandet av kemiska vapen huvudsakligen en irritation snarare än en effektiv strategi. Om vi istället ser på kemiska vapen i en situation där de tillämpas mot en civilbefolkning får vi ett helt annat resultat. En civilbefolkning är osannolik att ha tillgång till samma typ av motmedel som aktiva militärer, vilket gör att även mindre effektiva kemikalier, om

vi ser till ren dödlighet, får en förstörad effekt då de skapar terror och panik snarare än fysiska skador. Exempelvis skulle blåsframkallande medel kunna orsaka panik hos en befolkning eftersom dessa medel aktiveras genom kontakt med huden och leder till ett enormt lidande för den utsatta individen. Det är inte svårt att se hur en sådan attack skulle skapa panik hos en oförberedd befolkning (Shea 2013, s. 11).

Dessa två forskare utgör bara en del av diskussionen kring varför kemiska vapen har ett rykte som tillräckligt förkastligt att det internationella samhället har kunnat enas om att förbjuda dess användning i konflikter. Beroende på vilken forskningsdisciplin vi ser på kan andra argument presenteras, svårigheten att kontrollera substans efter utsläpp, möjligheten till att utsläpp kontaminerar ett område för en längre tid är ytterligare några exempel på vad som lett fram till förbudandet av dessa typer av vapen. Att användandet av kemiska vapen utgör en oförsvarlig handling är i vår tid obestritt. Anledningarna kan variera men resultatet är det samma. Vi har i detta kapitel gått igenom empirin kring vår frågeställning och presenterat hur den kopplar till vår teori. I nästa kapitel kommer vi att göra en argumentationsanalys för att se om användandet av kemiska vapen kan tolkas in i något av de brotten som har godkänts under kriterierna som krävs för att sätta R2P i verkan.

4. Analys

I detta kapitel kommer vi att identifiera relevanta argument från beskrivningar av FNs kontor om förebyggandet av folkmord och ansvaret att skydda (United Nations Office on Genocide Prevention and the Responsibility to Protect) om de fyra brotten folkmord, krigsbrott, etnisk rensning och brott mot mänskligheten. Begreppet folkmord innebär mord eller allvarligare tillfogad skada mot en viss folkgrupp. Krigsbrott omfattar handlingar eller agerande som bryter mot krigets lagar och omfattar en rad olika brott från hanteringen av krigsfångar till brott mot den civila befolkningen. Etnisk rensning faller ofta under samma definition som folkmord, men omfattar även icke-dödliga situationer som tvångsförflyttningar och liknande. Brott mot mänskligheten är en kategori med brott som bygger på agerande eller handlingar som oacceptabla och som utförs med systematik mot en civilbefolkning. Beskrivningarna i texterna hämtas från andra internationella definitioner, men vi menar att eftersom FN valt att referera till dessa så kan det antas att definitionerna är internationella erkända.

Argumenten rekonstrueras och jämförs med de argument vi identifierar och rekonstruerar från den ovanstående beskrivningen om kemiska vapen. Argumenten från de fyra brotten hittas från deras originaltexter. Originaltexterna kommer inte att skrivas ut i analysen. För att underlätta för läsaren vilka argument från kemiska vapen som ställs emot de andra brottens argument kommer argumenten för kemiska vapen i jämförelsen att betecknas "KP." Vi kommer även att exemplifiera argumentationen med Syrienfallet.

4.1 Kemiska vapen

Vi har enligt ovanstående beskrivning om kemiska vapen identifierat följande argument som har rekonstruerats enligt pro et contra-listan.

- P1. Alltid förbjudet.
  - P1P1. Oförsvarligt att använda kemiska krigsmedel.
  - P1P2. Folkrättsligt förbjudet.
  - P1P3. Oberoende av tid av fred eller konflikt.
- P2. Inhumant sätt att ta livet på människor.
  - P2P1. Kemiska vapen består av kvävande-, blåsframkallande-, blod- och nervmedel.
  - P2P2. Liknelse med utrotande av ohyra och skadedjur med kemikalier och gaser.
- P3. Gör ingen distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter.
  - P3P1. Tar med största sannolikhet död på alla inom området.
  - P3P2. Stannar kvar och sprids i luften.
- P4. Används medvetet mot civilbefolkningen.
  - P4P1. Enbart effektivt mot civilbefolkningen.
    - P4P1P1. Inget militärt värde eftersom militärer har motåtgärder i form av gasmasker, skyddsdräkter eller motmedel.
    - P4P1P2. Civila är osannolika att ha tillgång till motåtgärder.
  - P4P2. Betraktas som terrorvapen.
    - P4P2P1. Även mindre effektiva kemikalier skapar panik och lidande hos civila.

Vi har identifierat fyra huvudargument: P1, P2, P3 och P4. Dessa argument kommer att sättas emot teserna och argumenten för de fyra andra brotten.

4.1.1 Folkmord

Vi har enligt definitionen om folkmord hittat följande tes, som grundas på argumenten nedan.

T. Det är förbjudet att medvetet döda och skada specifika civila grupper.

- P1. Alltid förbjudet.
  - P1P1. Folkrättsligt förbjudet.
  - P1P2. Oberoende av tid av fred eller konflikt.
- P2. Riktas mot dödande eller allvarligt skadande av en nationell, etnisk, ras-, eller religiös grupp.

P2P1. Riktas medvetet mot offren på grund av deras medlemskap i en av dessa grupper.

P2P2. Dödande eller allvarligt skadande av medlemmar av gruppen.

P2P3. Fysisk eller mental skada av medlemmar av gruppen.

P3. Medvetet påverka gruppens livsvillkor med syftet av en fullständig eller delvis förintelse.

P3P1. Påtvinga åtgärder för att förhindra födsel inom gruppen.

P3P2. Med våld förflytta barn i en av grupperna till en annan grupp.

P4. Intentionen är att döda eller skada dessa grupper.

Först och främst kan det beaktas att det första argumentet, P1, även finns i kemiska vapen (KP1). Vi kan dock observera att detta inte är tillräckligt eftersom folkmord huvudsakligen kräver dödande eller allvarligt skadande av nationella, etniska, ras- eller religiösa grupper. Användande av kemiska vapen behöver nödvändigtvis inte riktas mot särskilda folkgrupper. Kemiska vapen skulle således endast kunna tolkas in vid specifika situationer om kemiska vapenattackerna enbart riktades mot dessa grupper, med intentionen att skada eller döda. Men det är då inte beroende av att just kemiska vapen används, utan snarare att det riktades mot specifika grupper. Dessa grupper är civila grupper, och inte kombattanter eftersom ett medlemskap av soldater överskrider ett medlemskap av någon av ovanstående grupper. Vi menar alltså att rättfärdigt dödande av soldater är legitimt under konfliktsituationer, men inte dödande av de nämnda grupperna. I Syrienfallet riktades de kemiska vapenattackerna inte specifikt mot någon av dessa grupper, och därmed skulle kemiska vapen inte kunna tolkas in i denna situation. Det skall därmed beaktas att kemiska vapen skulle kunna vara ett medel för folkmord, men är inte tillräckligt jämförbart för att tolkas in. Vi kan fastslå att argumenten inte överensstämmer tillräckligt mycket för att kemiska vapen skall kunna tolkas in.

4.1.2 Krigsbrott

I krigsbrott görs en distinktion mellan två stater som är i militär konflikt med varandra, internationell konflikt, och en stat som är i konflikt med en organiserad grupp eller två organiserade grupper som strider mot varandra, icke-internationell

konflikt. Krigsbrott förhåller sig alltså endast till militära konfliktsituationer. De relevanta argumenten om icke-internationell konflikt benämns också av argumenten om en internationell konflikt. I vårt syfte att tolka in kemiska vapen, kommer vi först att utmärka en tes för båda sorters konflikter och fetmarkera de beteckningar för argument som även tas upp i icke-internationell konflikt.

T. Vissa handlingar i militära konfliktsituationer är folkrättsligt förbjudna.

P1. Förbjudet i militära konfliktsituationer.

P1P1. Handlingar i militära konflikter måste utföras i enlighet med internationella regler som har uttryckts i folkrätten.

P1P1P1. Dessa uttrycks i Haagkonventionerna och Genèvekonventionerna samt de två tilläggsprotokollen.

P2. Det är förbjudet att medvetet rikta attacker mot civila.

P2P1. Civila deltar inte i konflikten.

P3. Det är förbjudet att medvetet utföra en attack som kommer orsaka dödande eller skadande av civila om det är uppenbart överdrivet i relation till den uppskattade militära fördelen.

P4. Det är förbjudet att döda eller skada kombattanter som inte längre aktivt deltar i kriget.

P4P1. Dessa är kombattanter som är skadade, lagt ner sina vapen eller på något annat sätt inte längre aktivt deltar i konflikten.

P5. Användande av vapen, material eller krigsmetoder som är naturligt avsedda för att skapa överflödigt skada eller onödigt lidande eller enligt dess innehåll inte gör distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter.

P5P1. Användande av gifter eller giftiga vapen.

P5P2. Användande av kvävande, giftiga eller andra sorters gaser, och andra likartade vätskor, material eller apparater.

Vi menar att kemiska vapen kan tolkas in i krigsbrott om användandet av kemiska vapen utförs i en konfliktsituation. Argument P2 för krigsbrott kan jämföras med KP4. Vi har tolkat KP4 som att kemiska vapenattacker används medvetet mot civila eftersom det inte har något militärt värde. Det kan därmed jämföras med P2 om förbudet att rikta attacker mot civila. Vidare belyser P5 metoder som skapar överflödigt skada eller onödigt lidande, eller enligt dess

innehåll inte gör distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter. Detta argument omfattas av både KP2 och KP3, där kemiska vapen består av medel som skapar överdrivet lidande. Kemiska krigsmedel stannar även kvar och sprids i luften, och tar med största sannolikhet död på alla inom ett visst område, oavsett kombattanter eller icke-kombattanter. Det är slutligen uppenbart att argumenten i krigsbrott för P5 nämner gaser och giftiga vapen, vilket även inkluderar kemiska krigsmedel. Vi menar även att de fetmarkerade argumenten om icke-internationell konflikt är tillräckliga för att kemiska vapen kan tolkas in utifrån KP4. Sammanfattningsvis påstår vi att kemiska vapen kan tolkas in i krigsbrott om användandet utförs under en tid av konflikt. Det kan således argumenteras att de kemiska vapenattackerna i Syrien ger upphov till att kemiska vapen kan inkluderas i krigsbrott.

Vi vill upplysa att frågan om kemiska vapen kan tolkas in inte är ett tillräckligt svar, eftersom det då möjligen skulle kunna diskuteras kring att flera andra krigsmetoder och medel borde tolkas in och att kemiska vapen endast är en subkategori till krigsbrott. Vi menar på att lyfta frågan om användandet av kemiska vapen till en principiell övergripande nivå som bör tas i särskild beaktning. Vi kommer att lyfta problematiken kring innebörden av kemiska vapen som ett specifikt brott i diskussionskapitlet genom att diskutera om just kemiska vapen bör tolkas in.

4.1.3 Etnisk rensning

Etnisk rensning har inte blivit erkänt som ett självständigt brott under internationell rätt vilket innebär att det inte finns en specifik definition av dess handlingar. Däremot gav FNs kommission av experter sin definition av brotten i en rapport när de undersökte kränkningar mot internationell humanitär rätt i territoriet av f.d Jugoslavien. Denna definition förklaras i kommissionens rapport S/1994/674, och omfattar även den beskrivning av etnisk rensning som har givits ovan enligt ICISS-rapporten. Kommissionen av experter uttryckte att etnisk rensning kan tolkas in i folkmordskonventionen och specifika krigsbrott, och kan utgöra brott mot mänskligheten. Vi har identifierat följande tes och argument.

T. Det är förbjudet att utföra våld och tvång mot vissa specifika civila grupper.

P1. Alltid förbjudet.

P1P1. Folkrättsligt förbjudet inom ramarna av andra brott.

P1P1P1. Omfattas av folkmordskonventionen, krigsbrott och brott mot mänskligheten samt internationell sedvanerätt.

P1P2. Oberoende av tid av fred eller konflikt.

P2. Riktas mot dödande eller allvarligt skadande av en nationell, etnisk, ras-, eller religiös grupp.

P2P1. Riktas medvetet mot offren på grund av deras medlemskap i en av dessa grupper.

P2P2. Dödandet eller allvarligt skadande av medlemmar av gruppen.

P2P3. Fysisk eller mental skada av medlemmar av gruppen.

P3. Förflyttande av dessa grupper med våldsamma och terrorliknande metoder från särskilt geografiskt område.

P3P1. Våldsamma och terrorliknande metoder kan inkludera mord, tortyr, allvarlig fysisk skada mot civila, medvetna militära attacker eller hot mot civila och användandet av civila som mänskliga sköldar.

Detta brott kan till stor del jämföras med folkmord. För att undvika upprepning, menar vi att samma resonemang i jämförelsen av kemiska vapen med folkmord även kan göras här eftersom etnisk rensning omfattas av folkmord (och även vissa krigsbrott och brott mot mänskligheten). Det huvudsakliga påståendet mot att kemiska vapen inte kan tolkas in i varken folkmord eller etnisk rensning beror på att dessa brott riktas mot specifika grupper, vilket kemiska vapen inte nödvändigtvis behöver göra. Vi vill återigen påminna att kemiska vapen kan vara ett medel för både folkmord och etnisk rensning, men kan inte tolkas in som ett brott i sig.

4.1.4 Brott mot mänskligheten

T. Det är förbjudet att medvetet rikta systematiska attacker mot civila.

P1. Alltid förbjudet.

P1P1. Förbjudet enligt internationell sedvanerätt.

P1P2. Tvingande norm om förbudet mot brott mot mänskligheten där ingen avvikelse är tillåten.

P1P3. Förbjudet i vissa stater enligt nationell lag.

P1P4. Oberoende av tid av fred eller konflikt.

P2. Medvetna systematiska och utbredda handlingar riktade mot civilbefolkningen.

P2P1. Dessa handlingar är mord, tortyr och andra inhumana handlingar som medvetet skapar allvarligt lidande och skada till fysisk eller mental hälsa.

P2P2. Ingen specifik intention krävs, det räcker med en simpel intention att utföra någon av de ovanstående handlingarna.

P2P3. Handlingarna måste utföras med medvetenhet om attacken mot civilbefolkningen.

P3. Handlingarna förekommer antingen flera gånger, "large-scale" i relation till antal offer, eller över ett brett geografiskt område.

P4. Handlingarna måste utföras av en stat eller en organiserad politisk aktör.

P5. Behöver inte riktas mot någon specifik civil grupp.

Brott mot mänskligheten grundas på argument om systematiska attacker mot civilbefolkningen. Dessa attacker måste utföras i enlighet med argument P3, och sätter därmed vissa kriterier när brott mot mänskligheten kan tillämpas. Dessa kriterier innebär att en slumpmässig eller isolerad attack inte ger upphov för brottet. Det är först och främst intressant att beakta kriterien "large-scale" som även benämns i ICISS-rapporten. Enligt rapporten kan flera mindre attacker tillsammans utgöra "large-scale". Det kan således antas att även om antal döda och skadade i de kemiska vapenattackerna i Syrien inte når upp till kriterien "large-scale" beräknat från varje enskild attack, så kan det upprepade antalet av attacker tillsammans omfattas av "large-scale". En attack mot civilbefolkningen som förekommer flera gånger argumenteras även i P3. Fortsättningsvis påstår vi att kemiska vapenattacker är, som tidigare nämnt, medvetna attacker mot civilbefolkningen (KP4). Argument P2 i brott mot mänskligheten upplyser just systematiska attacker mot civilbefolkningen, och med tanke på att kemiska vapen i Syrien har använts under ett flertal gånger menar vi på att detta är systematiskt och medvetet. Det kan således påstås att kemiska vapen kan tolkas in i brott mot mänskligheten om attackerna utförs enligt kriterierna i argument P3.

4.2 Resultat

Resultaten av ovanstående argumentationsanalys visar att kemiska vapen kan tolkas in i krigsbrott under konfliktsituationer, och i brott mot mänskligheten om det når upp till vissa kriterier. Argumentet om medvetna attacker mot civilbefolkningen hittas i både krigsbrott och brott mot mänskligheten, men krigsbrott uppmärksammar specifika medel som överensstämmer med kemiska krigsmedel. Brott mot mänskligheten kan med fördel bli tillämplig om användandet av kemiska vapen sker i en tid av fred, till skillnad från krigsbrott som endast gäller under militära konflikter. Kemiska vapen kan inte tolkas in i folkmord och etnisk rensning, men kan användas som medel för dessa brott.

Vi har därmed visat hur argumentationen om kemiska vapen kan jämföras med andra brott som specifikt nämns i R2P. Vi har även visat vilka argument som finns för att användande av kemiska vapen bör inkluderas bland de situationer där R2P kan tillämpas. Vi kommer i följande kapitel att applicera teorin om rättfärdigt krig på dessa argument för att diskutera om just kemiska vapen bör tolkas in i R2P.

5. Diskussion

Vi kommer att diskutera kemiska vapen utifrån teorins principer. Resultaten från argumentationsanalysen har visat att kemiska vapen är ett brott mot flera kriterier som benämns i de andra fyra brotten. Dessa kriterier och argument om kemiska vapen reflekterar tydligt principerna av jus in bello. Enligt KP3 gör kemiska vapen ingen distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter eftersom kemiska krigsmedel stannar kvar och sprids i luften (KP3P2). Det är därmed en kränkning av principen om distinktion, där attacker måste särskilja på de som strider i konflikten och de som inte är engagerade i angelägenheten av krig. Vi menar att det inte är på vilket sätt kemiska vapen används som utgör brottet mot den här principen, utan istället det kemiska vapnets natur i sig. Låt oss betänka oss en kemisk vapenattack mot kombattanter utan något förbud mot användandet av kemiska vapen. Även om attacken riktades mot kombattanter, vilket då blir legitimt i krigföring, sprids gasen från de kemiska krigsmedlen i luften och skadar även civila. Det illegitima med kemiska vapen enligt principen om distinktion är därmed inte hur vapnet används eller vart attackerna riktas, utan istället att vapnet i sig inte gör en distinktion mellan kombattanter och icke-kombattanter.

Om vi vänder blicken till nödvändighetsprincipen, som endast rättfärdigar handlingar som är nödvändiga för att vinna kriget, kan det argumenteras för att användande av kemiska vapen inte är en rättfärdigad handling. Kemiska vapen har inget militärt värde, vilket benämns i argument KP4P1P1, och bidrar således inte till en ökad chans att vinna kriget. Nödvändighetsprincipen nämner även att det kan finnas en risk att civila skadas, och att denna risk endast rättfärdigas om det finns ett slags engagemang för att inte skada civila. Vi hävdar att användande av kemiska vapen, med hänvisning till dess ineffektivitet mot militära trupper, inte är ett engagemang för att hindra skadandet av civilbefolkningen. Det kan istället antas att det finns en medvetenhet om vilket kollektiv (kombattanter eller icke-kombattanter) kemiska vapen effektivt påverkar, och engagemanget blir således tvärtom att kemiska vapen används med målet att skada civila.

Kopplingen mellan principen om proportionalitet och kemiska vapen menar vi inte behöver en djupgående diskussion eftersom kopplingen betraktas som uppenbar. Principen syftar på att handlingar i krig som kan skada och orsaka dödande måste vara proportionella till målet med handlingen, det är således förbjudet att orsaka onödig och överdriven skada. Denna princip omfattas av KP2, och de påstående som stödjer detta argument: kemiska vapen betraktas som ett inhumant sätt att ta liv på människor eftersom det består av kvävande-, blåsförskräckande-, blod- och nervmedel; kemiska vapen exemplifieras med den metod människor använder för att ta död på ohyra och skadedjur, det vill säga med kemikalier och gaser. De kemiska krigsmedlen skapar allvarlig lidande för offer som inte är proportionellt till målet med handlingen. Handlingen i sig måste enligt nödvändighetsprincipen vara nödvändig för att bidra till att vinna kriget, och inte meningslös.

Slutligen uppmärksammar Walzer att en handling riktad mot kombattanter som kan komma att skada eller döda icke-kombattanter måste uppfylla fyra kriterier för att betraktas som legitim. Vi har redan besvarat att användande av kemiska vapen inte uppfyller dessa kriterier. Det första kriteriet belyser att attacken är nödvändig och inte riktas direkt mot civila. Vi har identifierat i KP4 att kemiska vapenattacker utförs med medvetenhet mot civilbefolkningen. Det andra kriteriet syftar på att den direkta effekten är moraliskt acceptabel. Den direkta effekten av kemiska vapen utgör lidande, oavsett om det påverkar kombattanter eller icke-kombattanter. Det är således inte moraliskt rättfärdigt. Vi kan även koppla detta till det tredje kriteriet som fokuserar på att handlingen måste utföras med god intention, vilket inte uppfylls då den direkta effekten medvetet skapar lidande. Det sista kriteriet menar att effekten av handlingen måste vara tillräckligt god för att kompensera att civila kan komma att skadas. Här bör det påminnas om att kemiska vapen inte har något militärt värde, och därmed har handlingen inte heller något värde utan att döda och skapa lidande av civila. Effekten av handlingen kan därför inte betraktas som god.

Sammanfattningsvis menar vi att kemiska vapen strider mot alla de principer som benämns i *jus in bello*. Kemiska vapen bör således inte endast betraktas som en del av ett annat brott (krigsbrott och brott mot mänskligheten), utan bör istället lyftas upp till att betraktas som ett eget specifikt brott. Vi menar att det inte endast är hur eller vart kemiska vapen används som utgör dess brott mot rättfärdigt krig, utan även att kemiska vapen i sig är av en sådan natur att dess användning särskiljer

sig från andra konventionella krigsmetoder och medel. Vi har diskuterat för att kemiska vapen strider mot jus in bello till stor del på grund av den direkta effekten av kemiska krigsmedel. Vi har även upplyst att dess ineffektivitet mot militära trupper innebär att användningen utförs med medvetenhet mot civilbefolkningen. Därmed menar vi att kemiska vapen bör tas i särskild beaktning och brottet måste lyftas upp till att betraktas som ett värre brott än endast en subkategori till andra brott. Eftersom kemiska vapen i sig kränker principerna om jus in bello, påstår vi att R2Ps kriterium om "large-scale" inte behöver uppfyllas i användningen av kemiska vapen. Frågan bör riktas bort från antalet skadade av attacken och istället riktas mot vapnets natur. Vi bestyrker fortsättningsvis detta påstående med Bellamys syn på R2P som en princip att förhindra illdåd. Han menar att R2P inte ska vara ett verktyg som endast tillämpas under pågående illdåd, eftersom det då kräver flera hundra, om inte tusen, döda innan principen kan tillämpas. Vi påstår att användandet av kemiska vapen bör inkluderas bland de situationer där R2P kan tillämpas. Det bör inkluderas på ett sådant sätt att det tolkas in som ett specifikt brott i krigsbrott och brott mot mänskligheten, men vi menar att dess uppenbara kränkning mot principerna av jus in bello även ger upphov för att det kan inkluderas som ett eget specifikt brott inom ramarna för R2P. Kemiska vapen måste lyftas upp till en principiell övergripande nivå, och inte kvarstå som en subkategori till andra brott.

5.1 Slutsats

Vår slutsats är att den här uppsatsen har visat att kemiska vapen kan tolkas in i krigsbrott och brott mot mänskligheten, men att detta inte är tillräckligt då kemiska vapen hamnar i en subkategori till dessa brott. Vi menar att kemiska vapen måste tas i särskild beaktning och bör tolkas in som ett eget brott på grund av dess natur och uppenbara kränkning mot jus in bello. Vi påstår slutligen att de kemiska vapenattackerna i Syrien bör ge upphov för tillämpning av R2P.

Litteratur

Primärkällor

CWC - *Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction*, 1993, [Elektronisk] tillgänglig från <https://www.opcw.org/chemical-weapons-convention/download-the-cwc/>.

General Assembly resolution 60/1, *2005 World Summit Outcome*, A/RES/60/1, (16 September 2005) [Elektronisk] tillgänglig från http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_60_1.pdf.

Genocide Convention - *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, Paris, 9 December 1948, [Elektronisk] tillgänglig från <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%2078/volume-78-i-1021-english.pdf>.

ICISS - International Commission on Intervention and State Sovereignty, 2001. *The Responsibility to Protect*. [Elektronisk] tillgänglig från <http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf> Hämtad: 2018-05-13.

Sekundärkällor

Al Jazeera, 2018, "Chemical attacks in Syria", *Al Jazeera News*, Nyhetsartikel, 2018-04-14. [Elektronisk] <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2018/04/chemical-attacks-syria-180404170609102.html> Hämtad: 2018-04-24.

Bellamy, Alex J, 2011, *Global Politics and the Responsibility to Protect. From words to deeds*. New York: Routledge.

- Boréus, Kristina - Bergström, Göran, "Argumentationsanalys" i Bergström, Göran - Boréus, Kristina (red.), 2012, *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- FN 1 - United Nations Office on Genocide Prevention and the Responsibility to Protect, 2018. *Responsibility to Protect*. [Elektronisk] <http://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.html> Hämtad: 2018-04-27.
- FN 2 - United Nations, Security Council, *Threats to international peace and security: The situation in the middle east*, S/PV.8233 (14 April 2018), [Elektronisk] tillgänglig från https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/PV.8233&referer=/english/&Lang=E.
- ICRC 1 - International Committee of the Red Cross, 2018. *An Effective Killer: Five things you need to know about chemical weapons*. [Elektronisk] <https://www.icrc.org/en/document/effective-killer-five-things-you-need-know-about-chemical-weapons> Hämtad: 2018-04-27.
- ICRC 2 - International Committee of the Red Cross, 2018. *Chemical and biological weapons*. [Elektronisk] <https://www.icrc.org/en/document/chemical-biological-weapons> Hämtad: 2018-05-13.
- Kordunsky, Anna, 2013. "Why are Chemical Weapon Attacks Different?", *National Geographic*, Populärvetenskaplig artikel, 2013-08-28 [Elektronisk] <https://news.nationalgeographic.com/news/2013/08/130828-chemical-weapons-syria-attack-military-action-science-world/> Hämtad: 2018-05-13.
- OPCW 1 - Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons, 2018. *Brief description of Chemical Weapons*. [Elektronisk] <https://www.opcw.org/about-chemical-weapons/what-is-a-chemical-weapon/> Hämtad: 2018-05-13.
- OPCW 2 - Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons, 2018. *Genesis and historical Development*. [Elektronisk] <https://www.opcw.org/chemical-weapons-convention/genesis-and-historical-development/> Hämtad: 2018-05-13.
- Pattison, James 2010, *Humanitarian Intervention And The Responsibility To Protect. Who Should Intervene?.* Oxford: Oxford University Press [Elektronisk].

- Peterson, David, 2018, "Uppgifter om ny kemvapen attack i Syrien - över 70 döda", *Metro*, Nyhetsartikel, 2018-04-08. [Elektronisk] <https://www.metro.se/artikel/uppgifter-om-ny-kemvapen-attack-i-syrien-over-70-doda> Hämtad: 2018-04-24.
- Shea, Dana A.2013. *Chemical Weapons: A Summary Report of Characteristics and Effects*. [Elektronisk] <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R42862.pdf> Hämtad: 2018-05-13.
- Walzer, Michael, 2015, *Just and unjust wars. A moral argument with historical illustrations*, 5 uppl. New York: Basic Books.